

Hóttan SEV's um myrkur er hópisleys:

Tað hevur ongan bráskund at koma í gongd við vatnorkuútbyggingini

— sigur Tormóður Dahl, verkfrøðingur í fjórðu grein sini um orku, SEV og ymsar spurningar í hesum sambandi.

Hann sigur m.a.: Metingarnar hjá SEV/H&S um ein ovurstóran áhaldandi vøkstur í elnýtsluni í Føroyum í mun til í øðrum framkomnum londum eru lítið realistiskar — og tær eru tað als ikki, tá okkara størstu fiskavirki veruliga byrja at skilja, hvussu nógv tey kunnu vinna, við t.d. at fáa sær egdi elaggregat

Nú nærkast eisini H&S milliárdini

Øll, ið hava fylgt við í hesum máli, vilja minnst tað nógv kjakið, ið fór fram í bloðunum og á almennum fundum í 1979/80/81 um kostnaðin av hesari stóru verkætlan H&S/SEV's.

At H&S nu langt áleiðis gevur m.a. Harry Fønsdal og mær rætt í okkara metan her, er als ikki at fróðast yvir, tí jú djúpri tú kannar málið, jú meira asannar tú, at vit vóru helst ov bjartskygdur, tá vit fyrri 2 árum síðani

mettu samlaðu iløgurnar til o.u. 750 mill. kr.

Lat hetta tí verða sagt beinanvegin: Ljóðar kostnaðarmetan H&S idag uppá 716 mill. kr., so verður kostnaðurin í minsta lagi 12—1300 mill. kr. aðrenn avtornar.

Samlaða verkætlanin

Niðanfyrri er sett upp týðningarmestu lyklatalini fyrri samlaðu seinastu ætlanina (pr. 25.3.82) sammett við ta fyrstu (pr. 5.2.79).

	Ætlanin pr. 5.2.79	Ætlanin pr. 25.3.82
Kostnaður tilsamans	306 mill. kr.	716 mill. kr.
Framleiðsla pr. ár	91,3 mill. kWh	121,9 mill. kWh
Brunnar	49,6 mill. m ³	83,3 mill. m ³
Regulerað avfalsøki	122 km ²	143 km ²
Tunnilslongd	ca. 68,5 km	ca. 86 km
Anlegsvagir	ca. 34 km	ca. 34 km

Av yvirlitinum sæst at sambært H&S verður seinasta verkætlanin at kosta nærur 2 1/2 ferðir so nógv sum hin fyrri. Hinvegin verður nýggja ætlanin at veita ein góðan 1/3 meira elorku.

Regulerað avfalsøki

verður 145 km² og svarar hetta til gott og væl 10% av samlaðu vidd landsins. Samanumtikið kunnu vit lýsa hesa risaverkætlan soleiðis:

Við at neyðtaka 10% av avfalsøki landsins kunnu

vit fáa til vega 6% av árligu orkunýtslu okkara. Kostnaðurin fyrri hesi neyðars 6% verður umleið 1 milliárd kr. (helst væl meira) og svarar hetta til kr. 20.000. pr. íbúgva — ella stutt sagt: Ein tvífoldan av okkara uttanlandaskuld.

Hava vit ráð til at hava eina uttanlandaskuld, ið roknað pr. íbúgva, er 2 ferðir so høg sum hin danska?

Menningurin innan orkunýtsluna í idnaðarlondunum

Í døgnum 27. og 28. mai skipaði P/f ESSO fyrri einum áhugaverdum skeiði um orku. M.a. varð har vist á, at ein miðvisur sparipolitikkur í USA, Europa, Canada og Japan hevði havt við sær, at orkunýtslan í hesum londum uppá seg minkaði við 11% frá 1973 til 1980. Mett verður at henda sparing vil halda áfram, so at nevndu lond ár 2000 verða at nýta (lutvis) 34% minni orku til somu endamálf/ramleiðslur enn í 1973.

Samlaða orkunýtslan í hesum londum verður tó met at vaksa við í meðal 0,8% pr. ár næstu 20 árin (vegna stóðugt vaksandi idnaðarframleiðslu, betri livikor, fólkavøkstur v.m.).

Nevnast kann í hesum sambandi at í Danmark er orkunýtslan minkað við umleið 12% frá 1978/79 og til í dag, og roknað verður við, at ikki fyrr enn um 15—16 ár verður samlaða

orkunýtslan hin sama sum í 1978.

Orkusparing í Føroyum

Í Føroyum hevur sum kunnugt tverri ikki verið ferdur nakar miðvisur orkusparipolitikkur, og einki bendir í dag á, at vit kunnu vænta nakra stóra broyting her í næstum. Tvørturímóti metir H&S/SEV, at árligi nýtsluvøkstur okkara (elorka) verður um 6% (í Danmark verður samlaða orkunýtslan met at vaksa við 1% árliga).

A nevnda orkuskeiði legði ESSO fram eina nýtsluætlan fyrri Føroyar. Teirra metan er at orkunýtsla okkara fer at vaksa við 1—1,3% um árið.

Hetta er ein realistisk metan, og í mun til H&S hevur ESSO í hvussu so er onga milliárdkontrakt, ið vinkar fyrri framman.

Um 12 ár verða vit at nýta 2 ferðir so nógv elorku sum í dag, sigur H&S/SEV

H&S/SEV metir sum nevnt, at elorkan næstu árin verður at vaksa við 6% um árið. Hetta merkir at vit um 12 ár verða at nýta 2 ferðir so nógv elorku sum í dag — ella tilsamans 300 mill. kWh.

Hvorjar kanningar grundar H&S/SEV hesa metan á? Er idnaðurin spurður? Eru húskini spurð? Er tað kanska gotuljósin, ið skulu 2-faldast eftir 12 árum?

Elnýtslan í heimunum

At siga øll húskir í Føroyum hava í dag tey tól, teimum tørv á einum nútímans húsarhaldi.

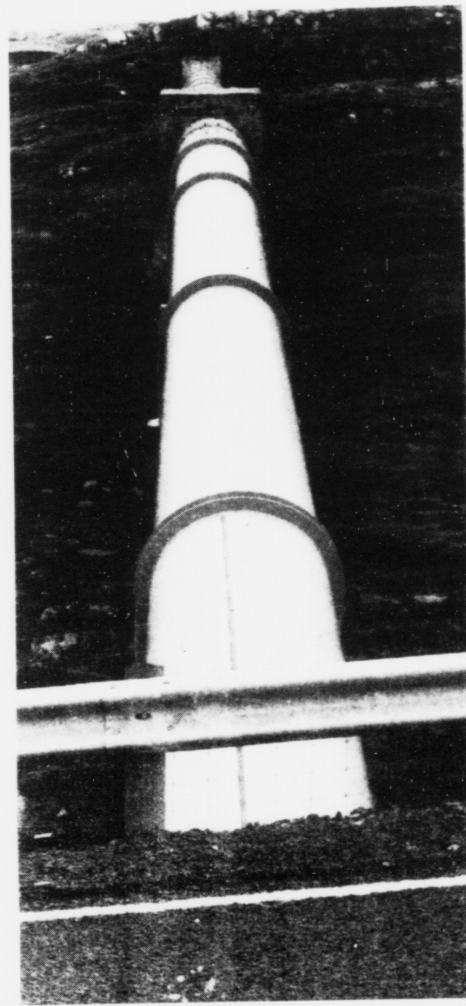
Eg meti at nýtsluvøksturinn innan henda brúkarabólkin verður lítill og eingin næstu árin. Sera høgu elorkuprisir okkara verða eisini at forða fyrri tí.

Elnýtslan í heimunum fer við umleið 50% av samlaðu nýtsluni.

Elnýtslan í smærri virkum, handlum, gotuljósi, stovnum, NATO o.s.fr.

Nýtslan frá hesum brúkarabólki er um 30% av tí samlaðu nýtsluni.

Helst verður tað ein ávisur nýtsluvøkstur her, men neyvan meira enn 2—3% árliga — helst

H&S stóð fyrri hesi útbyggingini. Nú skal danska fyrirøkan «einsamall» byggja vatnorkuna út fyrri meira enn eina milliárd

minni, tí tað verða stóðugt framleidd nýggj tól, ljós o.a., ið uppá seg nýta munandi minni elorku enn samsvarandi lutir gera idag.

Elnýtslan á fiskavirkjum

Fiskavirkini nýta í dag umleið 20% av samlaðu elnýtsluni — og er tað her serstakliga innfrystingin, ið krevur ta nógvu elorkuna.

Í tíðarskeiðinum april 81 til april 82 nýttu fiskavirkini tilsamans 25,8 mill. kWh (sambært SEV), og í sama tíðarskeiði framleiddu virkini umleið 60.000 tons av frystum fiskavörum (hellingurin slógv og hellingurin flak og fars).

Við tí nýtslumynstri virkini hava fer o.u. 85% av samlaðu elnýtsluni til framleiðslu av teimum frystu fiskavörum — t.v.s. 22 mill. kWh. So stótt nýta føroysku virkini í meðal 0,37 kWh pr. kg. frysta fiskavör. Við dagsins elorkuprisum svarar hetta til umleið 30 oyru pr. kg. fryst vora.

Vit vita at vit enn eiga eitt stórt og lítið troytt til-

feingi í okkara havoki (t.d. svartkjaft, høguslokk, gullaks, krill, kongafisk o.s.fr.) og teknikkurin at góðska hesa rávøru er kendir.

Vóru marknaðarviður-skiptini eisini í lagi skuldi tað sostatt bert verið ein spurningur um kapital og menniskju, ið avgjordi um vit skulu troyta hetta »nýggja« tilfeingi.

Tvey 40.000 tons svartkjaftavirkir mugu byggjast um árið skal 6% vøksturkabaln hjá H&S ganga upp

Sum skilt av tí, ið er sagt frammanfyrri, er úttil til at samlaði elnýtsluvøksturinn hjá øllum brúkarabólkum, undantikið fiskavirkir, neyvan verður meira enn o.u. 2% árliga.

Ein áhugaverdur spurningur er tí: Hvussu stór fiskavirkir mugu vit nú byggja, so samlaði árligi elnýtsluvøksturinn skal verða 6% — t.v.s. so kabaln hjá H&S skal ganga upp?

Roknitykkið er einfalt — og svarið er: Vit mugu beinanvegin byrja at byggja í minsta lagi tvey

Tormóður Dahl hevur í undanfarnu greinum um orkumálið vist á vandan við at turleggja áirnar. Hetta kann vera til obotiligan skaða fyrri eitt nú fiskaalngingina